

مجموعه نکته و تست

علوم اجتماعی

مجموعه نکات طلایی و آزمونی طبقه‌بندی شده
شامل ۲۰۰۰ نکته مهم و کلیدی از مباحث آزمون

سوالات طبقه‌بندی شده براساس سر فصل‌های مصوب
با پاسخ‌های کاملاً تشریحی همراه با رفرنس‌دهی

■ روش تحقیق

■ نظریه‌های جامعه‌شناسی

■ مفاهیم و اصول مکتب مردم‌شناسی

■ جمعیت‌شناسی و مفاهیم انسانی جمعیت‌شناسی

■ مفاهیم حوزه‌های مختلف جامعه‌شناسی

مؤلف:

گروه مولفین

انتشارات
اندیشه‌آرشد

فهرست

۵	▲ بخش اول: روش تحقیق
۲۳	نمونه سوالات آزمون‌ی روش تحقیق
۳۶	پاسخنامه نمونه سوالات آزمون‌ی روش تحقیق
۵۵	▲ بخش دوم: نظریه‌های جامعه‌شناسی
۱۱۲	نمونه سوالات آزمون‌ی نظریه‌های جامعه‌شناسی
۱۲۴	پاسخنامه نمونه سوالات آزمون‌ی نظریه‌های جامعه‌شناسی
۱۳۷	▲ بخش سوم: مفاهیم و اصول مکتب مردم‌شناسی
۴۴۹	نمونه سوالات آزمون‌ی مفاهیم و اصول مکتب مردم‌شناسی
۴۶۲	پاسخنامه نمونه سوالات آزمون‌ی اصول مکتب مردم‌شناسی
۴۷۵	▲ بخش چهارم: جمعیت‌شناسی و مفاهیم انسانی جمعیت‌شناسی
۴۹۴	نمونه سوالات جمعیت‌شناسی و مفاهیم انسانی جمعیت‌شناسی
۵۰۸	پاسخنامه نمونه سوالات آزمون‌ی جمعیت‌شناسی و مفاهیم انسانی جمعیت‌شناسی
۵۲۵	▲ بخش پنجم: مفاهیم حوزه‌های مختلف جامعه‌شناسی
۶۳۵	نمونه سوالات آزمون‌ی مفاهیم حوزه‌های مختلف جامعه‌شناسی
۶۵۰	پاسخنامه نمونه سوالات آزمون‌ی مفاهیم حوزه‌های مختلف جامعه‌شناسی
۶۶۳	▲ بخش ششم: نمونه سوالات علوم اجتماعی
۶۶۴	سوالات علوم اجتماعی سراسری سال ۱۴۰۱
۶۷۹	پاسخنامه سوالات علوم اجتماعی سراسری سال ۱۴۰۱
۶۸۱	سوالات علوم اجتماعی سراسری سال ۱۴۰۲
۶۹۵	پاسخنامه سوالات علوم اجتماعی سراسری سال ۱۴۰۲
۶۹۸	سوالات علوم اجتماعی سراسری سال ۱۴۰۳
۷۱۱	پاسخنامه سوالات علوم اجتماعی سراسری سال ۱۴۰۳

بخش اول

روش تحقیق

بخش اول

روش تحقیق

روش تحقیق

- تبیین علمی باید دارای روح علمی باشد یعنی اینکه:
 - وجود علل و عوامل هر پدیده اجتماعی
 - جستجوی این علل و عوامل در بطن جامعه
 - قابل شناخت بودن این علل و عوامل
 - دیدی واقع‌بینانه و به دور از ارزش‌های خاص جدا از قوم مرکزی
- تبیین علمی را دورکیم به کار برده است.
- برهان تبیین علمی دورکیم از طریق استفاده از روش تغییرات متقارن می‌باشد.
- تبیین کارکردی از نظر دورکیم به معنی سودمند بودن یک پدیده برای نیازهای انسانی است نه غایت‌جویی

جریان تبیین قیاسی:

۱. مبین

- قانون کلی
- شرط وقوع (اولیه)

۲. متبیین:

- واقع
- شرط وقوعی در قسمت اگر و واقع در قسمت پس قرار می‌گیرد.
- به نظر پوپر در جریان تبیین قیاسی: یک همبستگی علت و معلولی یافته شده در یک پژوهش که به صورت گفتار محدود است هم قانون، هم شرط وقوع و هم واقع را تشکیل می‌دهند، که پوپر به آن استدلال دورانی یا دایره‌ای نیز می‌گوید.
- تبیین سفسطه‌آمیز: عدم استفاده درست در منطق صوری صغری و کبری

- روابط علی قابل تکرار، پیش‌بینی‌پذیر و منظم و سنجش‌پذیر بین پدیده‌ها که اعتبار آن با مشاهدات مکرر و همچنین دارای شرایط کلیت، تکرارپذیری، آزمون‌پذیری و فراگیری و جامعیت قانون نام دارد.
- هر نظریه اجتماعی باید دارای شرایط:
 - اصل عدم تناقض
 - اصل محدودیت
 - اصل انتظام
 - اصل سنجش‌پذیری
- مهم‌ترین ویژگی‌های روش علمی: انتظام، عقلانی بودن، روح علمی، و واقعیت‌گرایی می‌باشد.
- رفتارگرایان از مکاتبی هستند که همه دانش‌ها را یکی می‌پندارند. این گروه به وقایع عینی تأکید دارند. در صدد شناخت پدیده‌های انسانی همانند پدیده‌های جهان طبیعت و ابعاد ذهنی و ارزشی حیات انسانی را ناچیز می‌دانند.
- واتسن بانی مکتب رفتارگرایی است.
- طبیعت‌گرایان: علوم طبیعی را الگوی هر نوع علمیت می‌دانند.
- مکانیک‌گرایان واقعیت را از طریق قوانین مکانیکی تبیین می‌کنند.

▲ ویژگی‌های مکانیک‌گرایان:

- کوشش در کمیت‌گرایی و نفی کیفیت
- ساده‌گرایی و اجتناب از بررسی‌های عمقی و تحلیلی
- واقعیت انسانی را ترکیبی از نیرو و حرکت پنداشتن
- کوشش در تبیین واقعیت انسانی با قوانین مکانیکی
- آگوست کنت امر واقعی را دارای ۵ صفت می‌داند: واقعی بودن، قطعی بودن، سودمند بودن، دقیق بودن و آلی بودن.
- بیکن، لاک، هیوم از بنیانگذاران مکتب تجربه‌گرایی‌اند.
- انداموش‌گرایان یا همان ارگانیسیست‌ها جامعه را همچون یک موجود زنده می‌پندارند.
- اسپیناس بنیانگذار مکتب انداموش‌گرایان است.
- اصحاب تأویل که بر جدایی مطلق روش‌های علمی طبیعی و انسانی از هم تأکید دارند.
- از بزرگان اصحاب تأویل ویلهلم دیلتای و شدایر هافر است.
- تاریخ‌گرایان عقیده دارند که تاریخ تصویری دقیق از واقعیت حیات انسانی را به دست می‌دهد.
- پدیدار شناسان بر کیفیت، ذهنیت و خاص بودن پدیده‌های اجتماعی تأکید دارند.
- اصحاب مکتب تفهیمی به لزوم مشارکت محقق در درک معنای ذهن کنش اجتماعی است.
- منظور دیلتای از علوم روانی یا روح همان علوم انسانی - اجتماعی است.

- وجه مشترک دو متغیر را کوواریانس یا هم‌تغییری می‌گویند.
- در پژوهش تجربی، دو ویژگی رابطه همیشه اهمیت دارد: جهت و مقدار بزرگی.
- روابط مورد مطالعه در علوم اجتماعی در محدوده مقدار صفر کامل قرار می‌گیرد.
- متغیری که تحت تأثیر دیگر متغیرها است، متغیر وابسته نام دارد.
- متغیرهای تعدیل‌کننده: عاملی است که پژوهشگر آن را انتخاب و اندازه‌گیری و یا دستکاری می‌کند تا مشخص شود که آیا تغییر آن موجب تغییر همبستگی بین متغیرهای مستقل و تابع می‌شود یا خیر.
- فرضیه پاسخی غیرقطعی به مسئله پژوهشی است که بیان‌کننده مشکلی از رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته است.
- تمامی فرآیند تحقیق برای اثبات یا رد فرضیه صورت می‌گیرد.
- منابع فرضیه: کشف و شهود، منطق و استنتاج، مشاهده و تجربه، تحقیقات پیشین، فرهنگ

ویژگی‌های فرضیه:

- اصل صراحت
- اصل فراغ از ارزش
- اصل دقت
- اصل پژوهش‌پذیری

انواع فرضیه:

- فرضیه‌های وصفی که رد سطح و صرفاً ارائه تصویر واقعیت‌اند.
- فرضیه جهت‌دار
- فرضیه‌های چند متغیره
- فرضیه فاقد جهت
- خطای بوم‌شناختی عبارت است از نتیجه‌گیری در مورد افراد با توجه به مدارکی که در مورد گروه‌ها و جوامع و ملت‌ها جمع‌آوری شده است.
- خطای فرد‌گرایی: نتیجه‌گیری در مورد گروه‌ها و جوامع و ملت‌ها با توجه به مدارکی که در مورد افراد جمع‌آوری شده است.
- تعاریف عملیاتی پلی میان سطوح نظری - مفهومی و تجربی - مشاهده‌ای می‌باشند.
- تعاریف تحلیلی بر نسبیّت معانی و در حدی معنی‌شناسی تفاوتی تکیه دارد.
- تعاریف تجزیه‌ای مبتنی بر جریان محرک - عکس‌العمل می‌باشد که به وسیله کارناپ نشان داده شده است.
- ترکیب دو یا چند معرف، اندازه‌گیری مرکبی را تشکیل می‌دهند که شاخص نام می‌گیرد، شاخص همان تعریف علمی است.

- معرف‌هایی که رابطه غیر مستقیم و فرضیه‌ای با واژه مورد بررسی دارند معرف‌های تحقیقی هستند.
- تست‌های رورشاخ و TAT که برای استنباط از تصاویر مشاهده شده توسط شرکت‌کننده به کار می‌روند معرف تحقیقی هستند.
- معرف‌های استنتاجی که برای بررسی واژه‌هایی که اساساً به طور مستقیم به هیچ وجه قابل بررسی نیستند به کار می‌رود.

▲ انواع سطوح اندازه‌گیری:

- مقیاس اسمی یا عددی
- مقیاس ترتیبی
- مقیاس فاصله‌ای
- مقیاس نسبی
- مقیاس اسمی پائین‌ترین سطح اندازه‌گیری است که در این سطح اعداد یا نمادها برای طبقه‌بندی موضوعات و مشاهدات به کار می‌روند این اعداد و نمادها مقیاس اسمی یا طبقه‌ای نام می‌گیرند.
- طیف بوگاردوس یا طیف فاصله اجتماعی: در این طیف میزان پذیرش یا طرد یک فرد یا گروه به وسیله افراد یا گروه‌های دیگر مورد سنجش قرار می‌گیرد و هدف آن پیش‌داوری قومی است این طیف از انواع مقیاس ترتیبی می‌باشد.
- **طیف تورستون:** در این طیف ضریب ابهام گریه‌ها سنجیده می‌شود و هر چقدر ابهام گویه‌ها کمتر باشد قابل قبول‌تر خواهد بود.
- **طیف لیکرت:** محقق گویه‌هایی ساخته و آن را به ۵ قسمت از شدیداً مخالف تا شدیداً موافق تبسم می‌کند و شماره‌گذاری آنها به صورت دلخواه است.
- در تحلیل گویه توانایی هر گویه از تمایز افراد بالا از پایین مشخص می‌شود که به آن قدرت تمییز (DP) گویه می‌گویند.
- **معایب طیف لیکرت:** توصیف صرف واقعیت، عدم شناسایی صلاحیت پاسخگویان، عدم محاسبه ضریب تجربه (یعنی تقیده وی دایمی است یا زودگذر) و عدم کنترل موقعیت تحقیق.
- یک طیف کامل طیفی است که در آن ضریب تکرار یک و احتمال خطا صفر باشد. چنانچه در کل احتمال خطا کمتر از ۱۰٪ و ضریب تکرار بالاتر از ۹۰٪ باشد، قابل قبول است.
- طیف آزرگود یا طیف برش قطبین: این روش بر تداعی معانی استوار است و طی آن محرکی را به پاسخگو می‌دهند.
- اعتبار یعنی آیا همان چیزی را اندازه می‌گیریم که قصد داریم؟ و سه نوع اعتبار داریم:
 ۱. اعتبار محتوایی
 ۲. اعتبار تجربی

۳. اعتبار سازه‌ای

- **اعتبار محتوایی:** یعنی ابزار اندازه‌گیری کلیه خصوصیات مفهومی را که شما می‌خواهید اندازه بگیرید.
- اعتبار محتوایی دو نوع رایج دارد که:
 ۱. اعتبار صوری (نظری): به ارزیابی ذهنی پژوهشگر از اعتبار ابزار اندازه‌گیری بستگی دارد.
 ۲. اعتبار نمونه‌گیری: یعنی آیا در تحقیق ما، نمونه‌های معرفی متشکل از جمعیت، رفتار، عقاید و ... وجود دارد یا خیر؟
- اعتبار صوری شناسایی اعتبار شاخص‌ها یا معرف‌های پژوهش است که از طریق مراجعه به داوران.
- اعتبار معیار یا اعتبار پیش‌بین: از طریق یک پیش‌بین اندازه‌گیری بیرونی به نام معیار و بررسی ابزار اندازه‌گیری در برابر نتایج به دست آمده تخمین زده می‌شود.
- قابلیت اعتماد علمی: یعنی حصول نتایج مشابه در تکرار اعمال قبلی.
- وسیله معتبر آن است که دارای ویژگی‌های تکرارپذیری و بازیافت‌پذیری باشد.
- فرمول محاسبه پایایی:

$$x_i = t_i + e_i$$

X_i : نمره واقعی

t_i : میزان نتیجه درست

: مقدار خطای برای شخص α م در هنگام اندازه‌گیری

- اندازه پایایی در یک مقیاس از ۰ تا ۱ تغییر می‌کند. مقدار صفر وقتی است که اندازه‌گیری کاملاً خطاست و مقدار یک وقتی است که در اندازه‌گیری هیچ خطایی وجود ندارد.

▲ روش‌های رایج برآورد پایایی:

۱. روش آزمون - آزمون مجدد
۲. روش فن شکل‌های موازی یا صور موازی
۳. روش دو نیم کردن یا دو نیمه‌سازی

▲ فرمول ضریب روانی:

$$C.R = \frac{\text{مقوله‌های مورد توافق}}{\text{کل مقوله‌ها}} \times 100$$

مقوله‌های مورد اختلاف - کل مقوله = مقوله‌های مورد توافق

- تحقیقات مقطعی: پژوهش‌های کلی که صرفاً در یک زمان T صورت می‌گیرد و واقعیت را در یک برهه از زمان به کنکاش می‌نهد.

- **تحقیق طولی:** منظور تحقیقاتی است که در چند مقطع زمانی صورت می‌گیرد. هدف این است که حرکت پدیده در طول زمان شناخته شود.
- **پانل از انواع مطالعات طولی است:** در پانل مطالعه یک روستا، خانواده و ... یا پدیده‌های اجتماعی نظیر ازدواج و طلاق و ... در زمان‌های مختلف روی جمعیتی یکسان صورت می‌گیرد.
- **گزینه روند پژوهشی:** در یک تکنیک به جای مطالعه نمونه‌ای واحد، از نمونه‌های متعددی که در ویژگی‌های اصلی مشابه باشند در طول زمان استفاده می‌گردد.
- مطالعات مؤسسه نظرسنجی گالوب در نظرخواهی معمولاً با روند پژوهشی صورت می‌گیرد.
- **پژوهشگر مطالعات پنهانگر:** این پژوهش از این رو ضروری است که قدرت تعمیم‌پذیری داده‌ها را فراهم می‌سازد.
- مطالعات ژرفانگر تحقیقاتی است که از عمق به پدیده بنگرند و از علل و عوامل سخن بگویند و بار کیفی، ذهنی و ارزش پدیده‌ها را بازابند.
- هر تحقیقی که به منظور ایجاد دگرگونی‌های اجتماعی مخصوصاً در جهت تحقق ایدئولوژی خاص محقق صورت می‌گیرد، تحقیق عملگرا یا پژوهش متعهدانه می‌گویند.
- تحقیقات بنیادی یا تحقیقات کلاسیک، در آن محقق با عطف نظر به تاریخ سعی دارد کنجکاوی‌های بزرگ انسانی را پاسخ می‌گویند.
- مطالعات مردم‌شناسان اجتماعی از نوع تحقیقات ژرفانگر است.
- طرح آزمایش کلاسیک شامل دو گروه آزمایش و کنترل است.
- آزمایش کلاسیک از لحاظ زمانی طولی است و داده‌ها حداقل در دو مقطع زمانی گردآوری می‌شود.

▲ عناصر يك طرح پژوهش:

- مقایسه
- دستکاری کردن متغیرها
- کنترل
- اگر متغیر مستقل علت متغیر وابسته در طرح تحقیقی باشد اعتبار درونی موردنظر است.
- عوامل بیرونی ناشی از تفاوت شرکت‌کنندگان در گروه‌های آزمایش و گواه است و از این طریق نتایج را جهت‌دار می‌کند.
- عوامل درونی مسئول تغییراتی است که در خلال مطالعه در افراد یا واحدهای مورد بررسی بوجود آمده است.
- عوامل درونی تأثیرگذار اعتبار درونی: گذر زمان، بلوغ، افت آزمودنی‌ها، ابزار اندازه‌گیری، آزمون رگرسیون مصنوعی، تأثیر متقابل ناشی از گزینش

- طرح پانل گروه معینی از افراد در طول زمان مورد بررسی قرار می‌گیرند: سنجش متغیر در دو مقطع زمانی و اعمال مداخله در فاصله این دو مقطع صورت می‌گیرد، تفاوت متغیر از زمان اول به زمان دوم را قادر به سنجش تغییر می‌کند.
- **طرح شبه پانل:** این طرح مانند طرح پانل است ولی در این طرح در دو مقطع زمانی گروه‌های مختلفی مورد مطالعه قرار می‌گیرند.
- طرح همبستگی یا مقطعی که در تحقیقات پیمایشی بسیار به کار می‌رود.
- طرح پس‌آزمون با یک گروه کنترل دارای اعتبار درونی و بیرونی بالایی است.
- نمونه تعدادی از افراد جامعه که صفات آنها با صفات جامعه مشابهت داشته باشد و از تجانس و همگنی با افراد جامعه برخوردار است.
- جمعیت آماری مجموعه‌ای از تمام افرادی که در تعدادی از ویژگی‌های در نظر گرفته شده همسان هستند.
- **حجم نمونه:** کل عناصر موجود در نمونه
- **واحد نمونه‌گیری:** فردی که عضو جمعیت نمونه‌گیری باشد.
- **پارامتر:** مقدار اندازه‌گیری شده صفات مربوط به تمام جامعه.
- **استنباط آماری:** برآورد پارامترهای جامعه بر اساس شاخص‌های نمونه.
- **نمونه‌گیری به دو قسم احتمالی و غیر احتمالی تقسیم می‌شود.**
- **نمونه‌گیری احتمالی:** در آن هر فرد جمعیت شانس (احتمال) برابری برای انتخاب شدن دارد.

انواع نمونه‌گیری احتمالی:

- نمونه‌گیری منظم
- نمونه‌گیری منطبق
- نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای

$$K = \frac{N}{n}$$

K: فاصله نمونه‌گیری

N: حجم جمعیت

n: حجم نمونه

- **نمونه‌گیری طبقه‌بندی شده یا مطابق:** وقتی به کار می‌رود که جامعه آماری دارای ساخت همگن و متجانس نباشد و اجزاء گوناگون تشکیل شده باشد.
- **نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای:** عموماً برای مناطق وسیع به کار می‌رود و نقص عمده آن در این است که مناطق از نظر ساخت جغرافیایی و مسایل اجتماعی عموماً با هم متفاوتند.

▲ انواع نمونه‌گیری غیراحتمالی:

- نمونه‌گیری در دسترس
- نمونه‌گیری هدفمند / قضاوتی
- نمونه‌گیری سهمیه‌ای
- در نمونه‌گیری سهمیه‌ای آزادی پرسشگر بسیار بالاست و این نمونه‌گیری شرط قابلیت تعمیم به اندازه کافی را ندارد.
- **انواع مصاحبه:** مصاحبه باز، مصاحبه نیمه‌باز، مصاحبه بسته، مصاحبه متمرکز یا کانونی، مصاحبه بدون راهنما، مصاحبه تلفنی.
- **پرسش‌های بسته:** آزادی زیاد به علت وجود پاسخ‌های از قبل آماده به تقلیل می‌یابد.
- فایده این پرسش نامه بسته در این است که سرعت عمل عملیات بالا می‌رود و استخراج آنها نیز آسان است.
- پرسش‌های دام، کنترل، آزمون: جهت آزمون صحت پاسخ‌ها در پرسش‌نامه جای می‌گیرد.
- **پرسش‌های اطلاعاتی:** سؤالی که به منظور شناخت و اطلاع از پاسخگو مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- وقتی موضوع پژوهش به دست آوردن اطلاعات جزئی است و زمانی که پاسخگویان انگیزه لازم برای ارائه اطلاعات دارند،
- شیوه کیفی به این موضوع کمک می‌کند که پاسخ‌گو جزئیات را با دقت بیشتری به یاد آورند.
- **شیوه کیفی معکوس:** اول سؤالات خاص و جزئی مطرح شده و سپس سؤالات کلی و عمومی مطرح می‌گردد.

▲ اصول اساسی در تهیه پرسش‌نامه:

- اصل صراحت
- اصل بی‌طرفی
- اصل احتضار
- اصل تمیز
- **طبقه‌بندی کتاب‌ها:** به روش طبقه‌بندی اعشاری دیویی، طبقه‌بندی کنگره آمریکا، فیش‌برداری و مأخذگذاری.
- **پژوهش کیفی پژوهشی** است که پژوهشگران در جهت شناخت افراد مورد مطالعه ارزش‌ها مراسم، نهادها، اعتقادات و درک احساسات آنها تلاش می‌کنند.
- **شیوه کار پژوهش میدانی:**
 - انتخاب عنوان پژوهش
 - انتخاب مکان و دسترسی به افراد مورد مطالعه

- ایجاد روابط با اعضا
- یافتن آگاهی‌دهندگان مبتکر و قابل اعتماد
- تجزیه و تحلیل داده‌ها
- ترک کردن میدان
- ثبت مشاهدات
- استفاده از کامپیوتر
- مشاهده از مهم‌ترین شیوه‌ها و ابزار تحقیق است و مهم‌ترین جنبه مشاهده در این است که مستقیم پدیده را مورد بررسی قرار می‌دهد.
- **انواع مشاهده:** مشاهده نامرئی، مشاهده فعال، مشاهده ناپیوسته، مشاهده مستقیم، مشاهده جزئی، مشاهده میدانی، مشاهده کانونی، مشاهده آزاد، مشاهده همراه با مشارکت، مشاهده منفعل، مشاهده ساخت‌یافته، مشاهده ساخت‌نیافته، مشاهده کنترل‌شده در میدان، مشاهده کنترل‌شده در آزمایشگاه
- مطالعه موردی در تحقیق‌های جامعه‌شناختی به کار می‌رود.
- تک‌نگاری (مونوگرافی) توسط فردریک لوپله در قرن ۱۹ برای توصیف زندگی کارگران استفاده نشده است.

▲ ویژگی‌های اساسی مونوگرافی:

- مطالعه مشاهده‌ای
- مشاهده همراه با مشارکت
- مطالعه طولی
- مطالعه تام
- چند رشته‌ای بودن

▲ فنون تحلیل محتوی:

- تحدید موضوع
- تعیین جامعه آماری
- مشاهده آزاد
- تمهید مطرف‌ها
- تهیه پرسش‌نامه معکوس

▲ اصول اساسی روش علمی:

- غلبه بر پیش‌داوری‌ها
- ساختن از راه تعقل
- مقایسه با واقعیات

- **مصاحبه بی‌رهنمود کارل راجرز:** صفت اصلی این روش در این است که انتخاب مضمون مصاحبه و همچنین اختیار هدایت آن را به مشتری واگذار می‌کند.
- هدف مصاحبه‌کننده در تحقیق اجتماعی به هدف‌های تحقیق بستگی دارد نه به رشد شخصی فرد مصاحبه‌شونده.
- مفهوم‌سازی یکی از ابعاد اصلی ساختمان مدل تحلیلی است، مفهوم‌سازی به معنی بیان مفهومی پدیده‌های موضوع تحقیق است.
- مشاهده یک مرحله واسطه‌ای است میان ساختن مفاهیم و فرضیه‌ها و تحلیل اطلاعات گردآوری شده برای آزمون آنها.
- روش‌های مشاهده مستقیم تنها روش‌های تحقیق اجتماعی هستند که رفتارها را در موقع تولیدشان و در خودشان، بدون واسطه یک سند به دام می‌اندازند.
- **مصاحبه تمرکز:** هدف آن بررسی تأثیر یک رویداد یا یک تجربه شخصی بر روی کسانی است که در آن حضور یا شرکت داشته‌اند.

مزایای روش مصاحبه:

- عناصر تحلیلی عمقی که می‌توان گردآوری کرد.
- انعطاف‌پذیری
- روش‌های مصاحبه همیشه با یک روش تحلیل محتوا همراه است.
- شرح داده‌های یک متغیر عبارت است از نشان دادن توزیع این داده‌ها به صورت جدول‌ها و نمودارها، دست کم برای داده‌های کمی و همین‌طور بیان این توزیع با یک اندازه مصنوعی.
- پژوهندگان اجتماعی به تبیین مجموعه‌های انسانی علاقمندند، نه افراد.
- هر متغیری مجموعه‌ای منطقی از صفات است.
- نظریه‌های استقرایی الگوهای کلی را از درون مشاهدات جزئی پیدا می‌کنند.
- شرکت آزمودنی‌ها در تحقیق اجتماعی باید داوطلبانه باشد.
- الگوی تبیینی عبارت است از مدل یا طرحی بنیادی که دید ما را درباره چیزی نظم و سازماندهی کند.
- الگوی تبیینی کنش متقابل نمادین بررسی می‌کند که معناهای مشترک و الگوهای اجتماعی به منصفه ظهور می‌رسند.
- روش‌های متمرکز که مردم از طریق آنها، در فرآیند زندگی خود به زندگی چنان پی می‌برند که گویا هر کس محقق است که سرگرم پژوهش است به این روش، روش‌شناسی مردمی است.
- الگوی تبیینی کارکردگرایی ساختی در جستجوی کشف کارکردهایی است که بسیاری از عنصرهای جامعه برای کل نظام اجرا می‌کنند.
- تصور سنتی از علم مشتمل است بر نظریه، تعریف عملیاتی و مشاهده.

▲ نظریه علمی اجتماعی و تحقیق از دو روش منطقی مرتبطند:

- قیاس

- استقرا

- علم عبارت است از فرآیندی که جابجایی متناوب قیاس و استقرا را ایجاد می‌کند.
- قانون یک تعمیم کلی درباره طبقه‌ای از امور واقعی است.
- نظریه: تبیینی نظام‌مند برای مجموعه‌ای از امور واقعی و قوانین
- رضایت‌بخش‌ترین کشف علمی عبارت است از یک علت لازم و کافی.
- آلودگی شاخص‌ها به آن معناست که ممکن است سنجه عملیاتی یکی از دو متغیر سنجه متغیر دیگر نیز تعبیر شود.
- توصیف: سنجش و گزارش دقیق ویژگی‌های یک جمعیت یا پدیده مورد بررسی.
- مفهوم‌سازی: فرآیند روشن کردن معنای مفاهیم مورد استفاده در تحقیق
- عملیاتی کردن: فرآیند مشخص کردن نحوه سنجش متغیرها.
- پنداشت‌ها: تصاویر ذهنی فردی است که ما از آنها به منزله وسیله موحزی برای گردآوری مشاهدات و تجربه‌هایی که دارای وجوه مشترکند استفاده می‌کنیم.
- قابلیت اعتماد: روش سنجش معینی، اگر درباره یک پدیده معینی چند بار تکرار شود و نتایج یکسان به بار آورد. قابلیت اعتماد می‌باشد.
- عملیاتی‌سازی: بسط فرآیند مفهوم‌سازی
- سنجه‌های فاصله‌ای: متغیرهایی که صفاتشان نه تنها رتبه‌بندی شده‌اند بلکه با فاصله‌ای یکسان نیز از هم جدا شده‌اند.
- مقیاس فاصله اجتماعی بوگاردوس ابزاری است برای سنجش درجات مختلفی که هر شخص تمایل به برقراری ارتباط با طبقه معینی از مردم دارد.
- مقیاس تورستون شیوه‌ای است برای ایجاد نشانگرهای متغیر که میان آنها ساختار شدت روشنی وجود دارد.
- افتراق معنایی نوع سؤال است که از پاسخگویان خواسته می‌شود که درجه صفات متضادی را که در دو قطب یک پیوستار قرار دارند علامت‌گذاری کنند.
- مقیاس گاتمن رایج‌ترین فن مقیاس‌بندی در علوم اجتماعی است. محقق توسط مقیاس گاتمن ساختار شدت تجربی میان چند نشانگر متغیر معینی را می‌یابد و از آنها استفاده می‌کند.
- گونه‌شناسی: یک سنجه ترکیبی اسمی که غالباً در تحقیق اجتماعی مورد استفاده قرار می‌گیرد، می‌توان از گونه‌شناسی‌ها به منزله متغیر مستقل به نحوی اثربخش استفاده کرد.

- معیار اصلی کیفیت نمونه، میزان معرف بودن آن از ویژگی‌های جمعیتی نمونه می‌باشد.
- اصل اساسی نمونه‌گیری احتمالی این است که هر عضو کل جمعیت باید یک احتمال غیر صفر معلوم برای انتخاب شدن در نمونه را داشته باشد.
- طبقه‌بندی عبارت است از فرآیند گروه‌بندی اعضای یک جمعیت به طبقه‌های نسبتاً همگون پیش از نمونه‌گیری.
- طبقه‌بندی باعث کاهش درجه خطای اندازه‌گیری و افزایش میزان معرف بودن نمونه می‌شود.
- نمونه‌گیری هدفمند نوعی روش نمونه‌گیری غیر احتمالی است که در آن محقق قضاوت خود را در انتخاب نمونه دخالت می‌دهد. این نمونه‌گیری را می‌توان نمونه‌گیری قضاوتی نامید.
- نمونه‌گیری گلوله برفی فنی است که غالباً در جمعیت‌های نادر به کار می‌رود، و از هر آزمودنی می‌خواهند که عده‌ای را نام ببرد.
- برای آزمون کنترل شده فرایندهای علی، روش آزمایش از کارآمدترین روش‌هاست.
- آزمایش کلاسیک شامل گروه آزمایشی، گروه گواه (کنترل)، آزمون مقدماتی و آزمون نهایی است.
- آزمایش کلاسیک با انتخاب تصادفی آزمودنی‌ها یکی از دقیق‌ترین روش‌های آزمایشی است که از مداخله هر یک از عوامل ناخواسته‌ای که به اعتبار درونی آزمایش آسیب می‌رساند، ممانعت می‌کند.
- تحقیق پیمایشی: اجرای پرسشنامه‌ها روی نمونه‌ای از پاسخگویان که از میان جمعیتی انتخاب می‌شوند.
- تحقیق پیمایشی از لحاظ کم‌هزینه بودن و میزان داده‌هایی که جمع‌آوری شده دارای امتیاز است.
- پدیدارشناسی اصطلاحی فلسفیه به ملاحظه همه پدیده‌های قابل درک اعم از عینی و ذهنی اطلاق می‌گردد.
- هدف هرمنوتیک علم تأویل شناخت و بهبود فرآیند شناخت است.
- مطالعه موردی بررسی یکه‌نگارانه از فرد، گروه، یا جامعه است.
- تحقیق ارزشیابی از تحقیق‌های کاربردی در علوم اجتماعی است.
- متغیر تحریف‌کننده متغیری است که باعث معکوس شدن آشکار ارتباط بین دو متغیر می‌شود. از منفی به مثبت، از مثبت به منفی.
- فرضیه‌سازی پس‌رویدادی به ساختن فرضیه‌هایی اطلاق می‌شود که ارتباطی را پیش‌بینی می‌کند که مشاهده شده است این فرضیه‌سازی در علم فاقد اعتبار است. زیرا ابطال چنین فرضیه‌هایی غیرممکن است.
- لاندا λ : سنج‌های برای سنجش پیوستگی است که در تحلیل دو متغیر «ترتیبی» مورد استفاده قرار می‌گیرد.
- همبستگی گشتاور مضرپی پیرسون (r) سنج مناسبی برای سنجش پیوستگی است که برای تحلیل متغیرهای فاصله‌ای یا نسبی مورد استفاده می‌گیرد.

- معادله‌های رگرسیون بر اساس خط رگرسیون محاسبه می‌شوند: خط رگرسیون خطی هندسی است که با حداقل مقدار اختلاف محل واقعی نقاط را در نمودار پراکندگی نشان می‌دهد.
- هر رگرسیون چند متغیره به یک معادله رگرسیون منتج می‌شود و مقادیر یک متغیر وابسته را از مقادیر چند متغیر مستقل برآورد می‌کند.
- تحلیل مسیر عبارت است از روش ارائه گرافیکی شبکه‌ای از روابط علی در میان چندین متغیر.
- **ضرایب مسیر:** ضرایب استاندارد رگرسیونی که معرف روابط جزئی بین متغیرهاست با استفاده از ضرایب مسیر می‌توان تأثیر هر متغیر را روشن کرد.
- معیارهای مرکزگرایی شامل نما، میانه، میانگین حسابی است.
- **نما:** در هر توزیع فراوان‌ترین مورد مشاهده شده را نمای آن می‌نامند.
- **میانه:** برای توصیف داده‌های رتبه‌ای و فاصله‌ای به کار می‌رود و عبارت است از نیمساز یا نقطه میانی توزیع.

• جایی که تعداد مشاهدات فرد باشد از این فرمول $md = \frac{n+1}{2}$ استفاده می‌شود.

• جایی که تعداد مشاهدات زوج باشد از این فرمول $md = \frac{n+2}{2}$ استفاده می‌شود.

$$\bar{X} = \frac{\sum X_i}{n} \quad \text{میانگین}$$

- **تفاوت میانه و میانگین:** در محاسبه میانگین حسابی هر یک از مقدارهای مشاهده شده در تعیین مقدار میانگین مؤثر است، ولی میانه فقط تعداد مشاهدات بیشتر و کمتر از نقطه میانی نشان داده می‌شود.
- **تغییر متغیر ناپیوسته:** شاخص تغییر کیفی (IQV) نام روشی است که تغییرپذیری مشاهده شده یک متغیر اسمی را با حداکثر تغییر ممکن که انتظار آن است که مقایسه کند تغییر مشاهده شده همان اختلافات در توزیع است.

$$IQV = \frac{OV}{EV} \quad \times 100 = \frac{\text{تغییرپذیری مشاهده شده}}{\text{تغییر مورد انتظار}} \quad \times 100$$

- **نیم دامنه میانگین:** میانگین تفاوت چارک سوم و چارک دوم و چارک اول است.

$$\text{نیم دامنه میانگین} = \frac{Q_3 - Q_1}{2}$$

- **واریانس:** میانگین مجموع مربعات تفاوت نسب به میانگین توزیع،

$$S^2 = \frac{\sum (x - \bar{X})^2}{n}$$

▲ انحراف معیار جزء واریانس است.

$$S = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n}}$$

- نمره استاندارد نشان می‌دهد که یک مشاهده چند انحراف معیار بیشتر یا کمتر از میانگین است. برای محاسبه آن ابتدا نمره مشاهده شده را از میانگین کم نموده سپس بر انحراف معیار تقسیم می‌کنیم:

$$Z_x = \frac{x_i - \bar{x}}{s_x}$$

- ضریب تغییر (C.V): انحراف معیار را بر میانگین تقسیم کرده و حاصل آن را در ۱۰۰ ضرب می‌کنیم.

$$C.V = \frac{S_x}{\bar{x}} \times 100$$

- چولگی انحراف توزیع از وضع تقارن.

$$S^r = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^r}{n}$$

- وقتی توزیعی به سمت چپ یا به سمت راست چولگی داشته باشد، دیگر میانگین، میانه و نما بر هم منطبق نیست.
- توزیع نرمال ناقوس پیکر است، فراوان‌ترین مشاهدات در نقطه میانی قرار می‌گیرد و وقتی از مرکز به سمت چپ و راست برویم از تعداد فراوانی‌ها به یک اندازه و به تدریج کم می‌شود.
- توزیع دو جمله‌ای توصیف‌کننده احتمالات مربوط به متغیرهای ناپیوسته (شمارشی، عددی) است.
- هر چه ضریب حمله در الگوی دو جمله‌ای بزرگ‌تر باشد احتمال وقوع پیامد مورد نظر بیشتر است.
- قضیه حد مرکزی قضیه‌ای است که مبنای استنباط آماری را با استفاده از توزیع‌های سه‌گانه به دست می‌دهد.

$$\frac{S}{\sqrt{n}} = \frac{S}{\sqrt{n}}$$

$\overline{SX}$: خطای استاندارد میانگین

S: انحراف معیار جامعه

n: حجم نمونه

- حجم نمونه در متغیرهای کمی توسط این فرمول هم به دست می‌آید.

$$n = \frac{Nt^2 S^2}{Nd^2 + t^2 S^2}$$

N: حجم جامعه آماری

S^2 : واریانس صفت در جامعه

- آزمون خطای استاندارد میانگین برای این است که معلوم شود آیا میانگین برآورد شده نمونه‌ای $\bar{X}$ با میانگین جامعه μ جور درمی‌آید یا نه.

▲ در آزمون خطای استاندارد میانگین:

$$Z = \frac{\bar{x} - \mu}{\sqrt{n}}$$

▲ متغیر پیوسته و در مقیاس فاصله‌ای

$$S\bar{x} = \frac{S}{\sqrt{n}}$$

- $N \geq 30$ باشد.

- توزیع نرمال متغیر در جامعه

- انحراف معیار S و میانگین μ معلوم باشد.

▲ آزمون T :

$$t = \frac{\bar{x} - \mu}{\frac{S}{\sqrt{n-1}}}$$

- **گاما y :** آماره‌ای است که از طریق مقایسه زوج‌های رتبه‌ای پیوستگی دو متغیر رتبه‌ای را اندازه‌گیری می‌کند، نوعی معیار PRE است.

$$y = \frac{f_a - f_i}{f_a + f_i}$$

F_a : تعداد توافقات

F_i : تعداد وارونگی

- بیسشتر چیزهایی که می‌دانیم، بر اساس توافق هستند تا بر اساس تجربه
- سنت و اقتدار منابع مهم شناخت به شمار می‌روند.
- وقتی که از طریق تجربه به شناخت دست می‌یابیم، به مشاهده می‌پردازیم و الگوهای قانونمند را درباره آنچه مشاهده کرده‌ایم جستجو می‌کنیم.
- پژوهندگان اجتماعی از طریق تکرار مطالعات از تعمیم مفرط اجتناب می‌کنند.
- پژوهندگان، صرف‌نظر از رعایت الگوهای آشکار، در ابتدا خود را ملزم به اجرای مجموعه‌ای از مشاهدات می‌دانند.
- ماهیت همگانی علم بدان معناست که دانشمندان دیدگاه‌های همقطاران‌شان را مدام زیر ذره‌بین قرار می‌دهند.

- نظریه علمی اجتماعی بر «چیست» تأکید دارد نه «چه باید باشد» نظریه را نباید با فلسفه یا اعتقاد اشتباه گرفت.
- علوم اجتماعی به دنبال قانون‌مندی‌هایی در زندگی اجتماعی است.
- پژوهندگان اجتماعی به تبیین مجموعه‌های انسانی علاقه‌مندند، نه افراد.
- تبیین‌های یکه‌نگارانه در پی شناخت کامل موارد خاص هستند.
- تبیین‌های قانون بنیاد در پی آنند که به شناخت تعمیم‌یافته اما سطحی، در بسیاری از موارد دست یابند.
- نظریه‌های استقرایی الگوهای کلی را از درون مشاهدات جزئی پیدا می‌کنند.
- نظریه‌های قیاسی رویدادهای جزئی را بر اساس نظریه‌های کلی پیش‌بینی می‌کنند.
- قانون آبراهام کاپلان (۱۹۶۴: ۹۱) قوانین را تعمیم‌های کلی درباره طبقات مختلف امروز واقع تعریف می‌کند.
- قوانین که گاه آنها را «اصول» می‌نامند، عبارتند از حکم‌های مهم درباره آنچه که اصل شمرده می‌شوند. ما این اصول را «کشف شده» می‌دانیم، یعنی دانشمندان آنها را نمی‌آفرینند.
- قوانین علمی اجتماعی قطعیت عام قوانین علوم طبیعی را ندارند.
- Concepts مفاهیم. جان‌اتان ترنز (۱۹۸۹: ۵) مفاهیم را «مصالح اساسی برای ساختمان نظریه» می‌نامد.
- اصول متعارف یا اصول موضوعه. این اصول احکام بنیادینی هستند که حقیقت انگاشته می‌شوند و نظریه بر آنها استوار است.
- گزاره‌ها. گزاره‌ها عبارتند از نتیجه‌گیری‌هایی درباره ارتباط میان مفاهیمی که از شالوده اصل موضعی مشتق می‌شوند.
- این گزاره تصادفاً با اقدام کلاسیک رابرت مرتن برای تشریح کجروی در جامعه تطبیق می‌کند. مرتن از «وسایل» و «هدف‌ها»ی مورد توافق در جامعه سخن می‌گفت. در مدل مرتن، افراد غیر کجرو کسانی هستند که با توافق اجتماعی درباره هدف‌های دلخواه (مانند داشتن یک اتومبیل جدید) و وسایل مقرر برای دستیابی به آنها (مانند خرید آن) سهیمند. یک نوع کجرو - که مرتن او را «بدعت‌گذار» می‌نامید - با هدف‌های دلخواه موافق است، اما برای به دست آوردن آن به وسایل مقرر دسترسی ندارد. این شخص برای دستیابی به هدف دلخواه روش دیگری را می‌یابد - و جرم و جنایت یکی از آنهاست.
- فرضیه‌ها. فرضیه‌ها عبارتند از انتظارات مشخص درباره واقیعت تجربی که از گزاره‌ها مشتق می‌شوند.
- سه عنصر عمده در الگوی سنتی علم وجود دارند و عموماً در نوعی نظم زمانی اجرا به ظهور می‌رسند: «نظریه»، «تعریف عملیاتی» و «مشاهده».
- دارویتیسم اجتماعی می‌گوید که زندگی اجتماعی مدام در حال تکامل است.
- الگوی تبیینی کنش متقابل نمادین بررسی می‌کند که معناهای مشترک و الگوهای اجتماعی در جریان کنش‌های متقابل اجتماعی به منصه ظهور می‌رسند.

- الگوی تبیینی مبادله می‌گوید که ما موقعیت‌های اجتماعی را بر حسب هزینه‌ها و منافع مشهود مربوط به رفتارهای گوناگون تحلیل می‌کنیم.
- تصور سنتی از علم مشتمل است بر نظریه، تعریف عملیاتی و مشاهده.
- نظریه بازکاوی به نظریه‌ای اطلاق می‌شود که بیشتر بر مشاهده مبتنی است تا قیاس.
- **مورخان سنتی**، با استفاده از مدل یک‌نگارانه، تمام علل ویژه انقلاب فرانسه یا جنگ جهانی دوم را برمی‌شمارند.
- مدل تبیین قانون‌بنیاد از لحاظ رهیافت خود به علّیت، ناگزیر «احتمال‌گرایانه» است.
- تحقیق تبیینی علمی قطعاً به مفهوم علت و معلول متکی است.
- تحقیق تبیینی علمی قطعاً دست کم تا حدی بر تصویری جبرگرایانه از رفتار انسان متکی است.
- توصیف عبارت است از سنجش و گزارش دقیق ویژگی‌های یک جمعیت یا پدیده مورد بررسی.
- اشتباه زیست بومی شامل نتیجه‌های به دست آمده از تحلیل گروه‌هاست که سپس در مورد افراد نیز به کار می‌روند.
- «مرکز پیمایش اجتماعی عمومی» تکیه‌گاه اصلی تحقیق اجتماعی مدرن است که روش‌های دقیق نمونه‌گیری را به کار می‌گیرد.
- عموماً در آزمایش، اهمیت همانندسازی گروه آزمایشی و گروه گواه بیش از آن است که آزمودنی‌ها نماینده یک جامعه وسیع باشند.
- تحقیق پیمایشی دارای نقاط ضعفی است از قبیل تا حدی تصنعی بودن و سطحی بودن.
- کدگذاری عبارت است از فرآیند تبدیل اطلاعات خام - اعم از محتوای آشکار یا پنهان - به مقولات.
- پژوهندگان علوم اجتماعی می‌توانند از روش‌های تاریخی / تطبیقی برای کشف الگوها در تاریخ فرهنگ‌های مختلف استفاده کنند.
- نوع آرمانی عبارت است از مدلی مفهومی متشکل از کیفیت‌های اصلی یک پدیده اجتماعی.
- آماره‌های توصیفی که ارتباط بین متغیرها را خلاصه می‌کنند سنجه‌های پیوستگی نامیده می‌شوند.
- بار عاملی درجه همبستگی بین یک متغیر تجربی معین و یک عامل معین را نشان می‌دهد.

◆ نمونه سوالات آزمون روش تحقیق

۱- در جدول مقابل، برای اندازه‌گیری شدت رابطه با جنسیت چه آماره‌ای مناسب است؟

درآمد روزانه (به هزار تومان) بر حسب جنس

جنسیت	درآمد روزانه
زن	۲
زن	۴
مرد	۳
مرد	۶
مرد	۹

(۱) مجذور ضریب رتبه‌ای اسپیرمن (ρ_s^2)

(۲) ضریب تعیین (r^2)

(۳) گاما (G)

(۴) نسبت همبستگی (η)

۲- با توجه به اطلاعات سوال ۱ مقدار آن آماره چقدر است؟

(۱) ۰/۲۶ (۲) ۰/۳۰ (۳) ۰/۳۸ (۴) ۰/۴۴

۳- با توجه به اطلاعات سوال ۱ تفسیر آن آماره چیست؟

(۱) رابطه مثبت متوسط بین درآمد و جنسیت وجود دارد.

(۲) رابطه مثبت ضعیفی بین درآمد و جنسیت وجود دارد.

(۳) رابطه منفی متوسط بین درآمد و جنسیت وجود دارد.

(۴) رابطه منفی ضعیفی بین درآمد و جنسیت وجود دارد.

۴- اگر درآمد حسن ۹۰ هزار تومان باشد در صورتی که میانگین درآمد مشاغل کشور ۱۵۰ هزار تومان و واریانس

درآمد شاغلین ۹۰۰ هزار تومان باشد اندازه استاندارد درآمد حسن چقدر است؟

(۱) ۳/۰۷- (۲) ۲/۰۰- (۳) ۱/۰۰- (۴) ۰/۰۷-

۵- در نظرسنجی از نمونه‌ای از دانشجویان دانشگاه‌های تهران به حجم ۱۶۰۰ نفر (که با نمونه‌گیری تصادفی ساده

انتخاب شده‌اند) ۸۰ درصد آنها خواهان تغییر نحوه امتحان درس‌ها شده‌اند و بقیه مخالف‌اند. به احتمال ۹۵

صدم چند درصد کل دانشجویان دانشگاه‌های تهران خواهان تغییر نحوه امتحان درس‌ها هستند؟

(۱) ۷۶ الی ۸۴ درصد (۲) ۷۴ الی ۸۶ درصد (۳) ۷۸ الی ۸۲ درصد (۴) ۷۲ الی ۸۸ درصد

۶- اگر میانگین درآمد شاغلین ۱۵۰ هزار تومان و میانه درآمد آنها ۱۴۰ هزار و واریانس ۹۰۰ هزار تومان باشد، توزیع درآمد شاغلین چگونه است؟

- (۱) چولگی چپ (۲) چولگی راست (۳) چولگی وسط (۴) چولگی نامعلوم

۷- با توجه به اطلاعات سوال ۳۶، مقدار چولگی چقدر است؟

- (۱) -۱ (۲) ۱ (۳) ۰/۰۳ (۴) -۰/۰۳

۸- می‌خواهیم از بین یک صد هزار دانشجوی یک دانشگاه که تقریباً نیمی از آنها پسر و نیمی دختر هستند شش نفر را به طور تصادفی (و با جایگذاری) انتخاب کنیم. احتمال اینکه چهار نفر از این شش نفر دختر باشند چقدر است؟

- (۱) $\frac{5}{64}$ (۲) $\frac{10}{64}$ (۳) $\frac{15}{64}$ (۴) $\frac{20}{64}$

۹- روش‌های غیرمداخله‌جویانه (مثل تحلیل محتوی) مسئله کاهش می‌دهد.

- (۱) اشتباه محیط شناختی (۲) اندازه‌گیری‌های غیرمعتبر (۳) تأثیر محقق بر پدیده در حال مطالعه (۴) همکاری

۱۰- در یک شرکت ۹ نفره، ۴ نفر طرفدار حزب «الف» هستند، ۳ نفر طرفدار حزب «ب» و ۲ نفر طرفدار حزب «ج». شاخص تغییر کیفی (IQV) گرایش سیاسی این ۹ نفر چقدر است؟

- (۱) $\frac{6}{27}$ (۲) $\frac{8}{27}$ (۳) $\frac{12}{27}$ (۴) $\frac{26}{27}$

۱۱- طبق مدل $X \rightarrow Y \rightarrow Z$:

- (۱) X متغیر مستقل است. (۲) X متغیر وابسته است. (۳) Y متغیر مستقل است. (۴) Z متغیر مستقل است.

۱۲- کدام یک از فرضیه‌های زیر می‌پذیرد که هیچ همبستگی میان دو متغیر وجود ندارد؟

- (۱) Research (فرضیه تحقیق) (۲) Null (فرضیه صفر) (۳) Secondary (فرضیه ثانویه) (۴) Elementary (فرضیه اولیه)

۱۳- با توجه به ماتریس دو متغیره زیر، کدام یک از گزاره‌های زیر صحیح نیست؟

متغیر	متغیر X				
	Y	X_1	X_2	X_3	X_4
Y_1		۱۲	۲۴	۳۸	۴۱
Y_2		۱۸	۱۴	۱۶	۱۲
Y_3		۴	۸	۱۷	۴۲

(۱) X متغیر ستونی است.

(۲) سه نوع متغیر متفاوت از نوع Y وجود دارد.

۳) ۱۴ مورد هستند که الگوی $X_p Y_p$ دارند.

۴) چهار مورد در مقطع $Y_p X_p$ قرار دارند.

۱۴- اگر در پژوهشی به دنبال مطالعه نگرش مردان نسبت به تورم باشید، در این صورت واحد تحلیل چیست؟

۱) تورم ۲) جامعه ۳) فرد ۴) نگرش

۱۵- سرشماری سال ۱۳۷۵ یک مطالعه است که اگر با یک سرشماری دیگری به کار برده شود

می‌توان آن را در نظر گرفت.

۱) مقطعی (Cross-Sectional)، روند پژوهی ۲) مقطعی، پانلی

۳) مقطعی، نسلی ۴) مقطعی، مقطعی

۱۶- در کدام نوع از توزیع پراکندگی‌ها یک نیمه تصویری آینه‌ای از نیمه دیگر است؟

۱) توزیع نرمال که متقارن است. ۲) توزیع نرمال که نامتقارن است.

۳) توزیع غیر نرمال که نامتقارن است. ۴) توزیع نرمال که انحراف معیار صفر است.

۱۷- در صورتی که تمام جنبه‌های یک اجتماع کوچک به عنوان واحد اجتماعی مورد مطالعه قرار گیرد از چه

روشی استفاده شده است؟

۱) گروه‌سنجی ۲) مشاهده منظم ۳) مردم‌نگاری ۴) تکننگاری

۱۸- با توجه به گویه «برگزاری امتحان راه خوبی برای سنجش توانایی دانشجویان است» جدول زیر تهیه شده

است. سطح سنجش این گویه چیست؟

کاملاً موافق موافق بی‌نظر مخالف کاملاً مخالف

۳۴٪ ۲۷٪ ۱۶٪ ۱۳٪ ۱۰٪

۱) رتبه‌ای ۲) اسمی ۳) فاصله‌ای ۴) نسبی

۱۹- در کدام یک از شیوه‌های ارزیابی اعتبار شاخص‌های مفاهیم تحقیق، از نظریه‌های موجود در آن زمینه خاص

استفاده می‌شود؟

۱) اعتبار معیار ۲) اعتبار سازه ۳) اعتبار ظاهری ۴) اعتبار محتوا

۲۰- در تحقیقی از زنان، همه سن خود را ۱۰ سال کمتر گزارش داده‌اند، در تحقیق مجدد از همان زنان ظرف یک

ماه بعد باز تقریباً همان نتایج به دست آمده است. سنجش سن در این تحقیق دارای چه ویژگی است؟

۱) پایایی همسازی درونی ۲) پایایی تنصیف (دو نیمه)

۳) پایایی آزمون - آزمون مجدد ۴) پایایی بیرونی

۲۱- کدام مورد اعتبار درونی آزمایش را به خطر نمی‌اندازد؟

۱) وقایع کنترل شده در فاصله پیش‌آزمون و پس‌آزمون

۲) تجربه‌اندوزی افراد در فاصله پیش‌آزمون و پس‌آزمون

۳) آگاهی افراد از انجام آزمایش بر روی آنها

۴) انتخاب تصادفی گروه آزمایش و گروه کنترل